

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
t.a.v. de heer A. Slob, minister
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Utrecht, 28 februari 2019
Kenmerk: 2019/02/25/8690
Betreft: afspraken vrijwillige ouderbijdrage

Geachte heer Slob,

Begin vorig jaar hebt u de PO-Raad en de VO-raad gevraagd afspraken te maken over de vrijwillige ouderbijdrage, in het bijzonder met betrekking tot het helder communiceren over de vrijwillige aard van de ouderbijdrage en het voorkomen van uitsluiting van leerlingen wanneer de bijdrage niet betaald wordt. Ook wij vinden dat in het licht van kansengelijkheid de vrijwillige ouderbijdrage een belangrijk thema is. Tijdens onze Algemene Ledenvergadering (ALV) van 29 november 2018 hebben wij gehoor gegeven aan uw verzoek om tot afspraken te komen. In deze brief lichten wij deze afspraken nader toe. Op uw verzoek gaan we met name in op de positie van extra onderwijsprogramma's als tweetalig onderwijs.

Afspraken

De leden van de VO-raad hebben tijdens de ALV twee afspraken geformuleerd. De eerste is dat scholen duidelijk(er) communiceren dat de ouderbijdragen vrijwillig van aard zijn, conform de wettelijke bepalingen hierover. De tweede afspraak is dat het niet betalen van de vrijwillige ouderbijdrage geen reden mag zijn voor uitsluiting van activiteiten die onder verantwoordelijkheid van de school worden georganiseerd. Het bieden van een alternatief bij niet betalen van de vrijwillige ouderbijdrage is niet voldoende. De focus ligt hierbij op door de school georganiseerde reizen. Dat betekent dat iedere leerling mee moet kunnen op bijvoorbeeld een schoolreis naar de Efteling of een reis naar een Europese (hoofd)stad.

Twee zaken zijn echter buiten de afspraken gehouden door de leden: onderwijsinhoudelijke programma's als Tweetalig onderwijs (TTO), Technasium en LOOT en de bekostiging van devices. Ten aanzien van de devices wachten we de uitkomsten van het onderzoek naar de toereikendheid van de bekostiging af. Uiteraard vragen we onze leden om de kosten hiervoor zo laag mogelijk te houden en zo mogelijk te voorzien in een fonds of andere voorziening voor ouders die de kosten niet kunnen dragen.

Uitzondering extra onderwijsprogramma's

Bovengenoemde extra onderwijsprogramma's voorzien duidelijk in een behoefte bij leerlingen en ouders. Zij worden vaak aangeboden (zo'n 36.000 leerlingen volgen tweetalig onderwijs) en hebben voor leerlingen duidelijk meerwaarde, maar kunnen zonder ouderbijdrage niet worden bekostigd omdat de lumpsum hierin niet voorziet. Als voor deze programma's ook gaat gelden dat iedere leerling, ongeacht het wel of niet betalen van de ouderbijdrage hiervoor, hieraan moet kunnen deelnemen, dan bestaat het reële risico dat ze om financiële redenen niet meer kunnen worden aangeboden. Dit zou een verschraling van het onderwijsaanbod betekenen. (Waar bij reizen en andere door de school georganiseerde activiteiten de kosten relatief laag kunnen zijn en het scholen daarom vaak lukt binnen hun budget en of met behulp van een steunfonds een oplossing te vinden voor niet-betalers, is dit bij deze verrijkende onderwijsprogramma's vaak onmogelijk). Veel scholen merken nu al een afnemende betalingsbereidheid van ouders, juist ook bij ouders die het wel kunnen betalen.

Ook zijn wij er beducht voor dat dergelijke extra voorzieningen – indien niet meer door de school georganiseerd – door het privéonderwijs aangeboden zullen worden; de vraag vanuit ouders en leerlingen naar dergelijke programma's blijft immers bestaan. Vanuit het perspectief van kansengelijkheid is dit uiteraard onwenselijk. Daarom vragen wij scholen om de bijdrage zo beperkt mogelijk te houden. Indien u dat wenst, brengen wij u graag in contact met scholen die hebben aangegeven dat hun extra aanbod zal omvallen wanneer een bijdrage niet meer verplicht gesteld mag worden. De discussie over een vrijwillige bijdrage van ouders voor deze activiteiten zal een andere wending nemen als u bereid bent om tot publieke financiering over te gaan.

Vervolg

Bovengenoemde afspraken ten aanzien van de vrijwillige ouderbijdrage verwerken wij in onze Code Goed Onderwijsbestuur. Daarnaast ontwikkelen we een handreiking vrijwillige ouderbijdrage waarin de wettelijke kaders en het beleid van de VO-raad duidelijk worden opgetekend. Hierin laten we zien op welke gebieden onze afspraken verder gaan dan de huidige wetgeving. Ook nemen wij goede praktijkvoorbeelden op. Daarnaast onderzoeken we in hoeverre we via Vensters scholen kunnen ondersteunen bij het onderling vergelijkbaar maken van de hoogte en het doel van de vrijwillige ouderbijdrage.

In het voortgezet onderwijs worden op veel scholen mooie verrijkende programma's aangeboden aan leerlingen. Een ontwikkeling die door velen wordt aangemoedigd, een ontwikkeling naar meer maatwerk waarbij leerlingen worden uitgedaagd op basis van hun talenten en interesses en waarbij versnellen, verdiepen en verbreden tot de mogelijkheden behoren. Onze leden zijn zich, ook bij de vraag om een vrijwillige ouderbijdrage, bewust van het bieden van gelijke kansen voor leerlingen met gelijke mogelijkheden. Zij achten het risico op verschraling bij het verbieden van uitsluiting dermate groot dat het zonder extra financiering vanuit de overheid niet mogelijk is om het rijke aanbod in stand te houden.

Met vriendelijke groet,

Paul Rosenmöller,
voorzitter